



IV SEMINARI IMMIGRACIÓ I EUROPA

Immigració i Govern Local: experiències i reptes

**Ciutadania europea, protecció social
i dependència: l'impacte en el món local**

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

2. CIUTADANIA EUROPEA I DRETS SOCIALS

3.- SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

4.- ELS GOVERNS LOCALS: ACTUACIONS I REPTES

5.- CONCLUSIONS

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

DESEQUILIBRIS FLUXOS MIGRATORIS

ENVELLIMENT POBLACIÓ EUROPEA

CANVIS EN ELS MODELS FAMILIARS

PERSONES EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

DESEQUILIBRIS FLUXOS MIGRATORIS

Immigració

Extracomunitària: Sudamèrica, Àfrica i Europa de l'Est

Comunitària: Atracció de jubilats nord i centre Europa

Emigració

“Fuga de cervells: cas metges i infermers que van a Gran Bretanya

Problemes:

Impacte en l'Estat del Benestar

Dificultats en la convivència i cohesió social

Hi ha realment una política sobre fluxos migratoris? Es valora quin és l'impacte en les comunitats locals?

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

ENVELLIMENT POBLACIÓ EUROPEA

2003

74 milions de persones més grans 65 anys EU-25

Representen 16% de la població total

2010

S'espera que el percentatge creixi al 27%

Envelliment de l'envelliment → les persones més grans de 80 anys s'han incrementat significativament a EU-15

Font: Informe Comissió Europea: The social situation in the European Union 2004

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

ENVELLIMENT POBLACIÓ EUROPEA

Lloc	60-79 anys	80 anys i més	Població total
Catalunya	1.171.000 (17,22%)	296.000 (4,36%)	6.801.000 (100%)
Espanya	7.439.000 (17,33%)	1.845.000 (4,30%)	42.935.000 (100%)
Europa	68.312.000 (18,05%)	14.538.000 (3,84%)	378.529.000 (100%)

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

ENVELLIMENT POBLACIÓ EUROPEA

Ciutadans europeus grans que viuen a Catalunya

60-64	8.670
65-69	6.712
70-74	4.492
75-79	3.030
80-84	2.008
85-89	840
90-94	422
95 i més	158
Total	26.332

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

ELS CANVIS EN ELS MODELS FAMILIARS

Assistència a les persones dependents

- L'assistència descansa sobre les famílies**
- El Estat té un paper secundari**
- Incorporació de la dona al mercat laboral**
- Canvi en els models familiars → família nuclear**

Problema: Immigrants europeus no tenen una xarxa familiar

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

PERSONES EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA

PERSONES EN SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA	2005	2010	2015	2020
Gran dependència	194.508	223.457	252.345	277.884
Dependència severa	370.603	420.336	472.461	521.065
Dependència moderada	560.080	602.636	648.442	697.277
Total	1.125.290	1.246.429	1.373.248	1.496.226

Hi ha diferents graus de situacions de dependència

Al 2020 s'espera un increment de 370.936 persones

1. ELS CONDICIONANTS SOCIALS I DEMOGRÀFICS

EUROPEUS IMMIGRANTS RETIRATS

Principals problemes:

Congelació de salaris

Falta de vincles familiars per a proporcionar ajuda

Pèrdua de qualitat de vida

Elecció de residències privades

Sustitució xarxes familiars per associacions

2. CIUTADANIA EUROPEA I DRETS SOCIALS

Ciudadans UE / Nacionals 3rs països

Ciudadania europea:

Legitimació del procés de construcció europea

Pertinença a una comunitat política

Estatus de drets i obligacions dels ciutadans

Extensió de l'estatus als familiars dels ciutadans europeus

Equiparació amb nacionals de tercers Estats que són residents de llarga durada

Lliure circulació de persones → dret fonamental

Carta Europea de Drets Fonamentals (Tractat per una Constitució per Europa)

Art. II-85 Els drets de les persones grans

Art. II-86 Integració de les persones amb discapacitats

2. CIUTADANIA EUROPEA I DRETS SOCIALS

Directiva 2004/38/EU → Límits llibertat de circulació

.) convertir-se en una càrrega irraonable per al sistema d'assistència social de l'Estat membre durant el període inicial de residència

.) el dret de residència (mes de tres mesos) es podria subjectar a alguns requisits (generalment una assegurança de salut)

La finalitat d'aquesta limitació es la d'evitar que el dret de residència pugui ser usat pel “turisme social”

Principi de proporcionalitat → límits del dret fonamental

2. CIUTADANIA EUROPEA I DRETS SOCIALS

Jurisprudència del Tribunal Europeu de Justícia

- ***Rudy Grzelczyk* (2001)**
 - ***D'Hoop* (2002)**
 - ***Collins* (2004)**
 - ***Michel Trojani* (2004)**
 - ***Dany Bidar* (2005)**
-
- **Prohibició de discriminació basada en la nacionalitat**
 - **cert grau de solidaritat entre nacionals de l'Estat d'acollida i nacionals d'altres Estats membres**
 - **La persona ha d'estar instal·lada en l'Estat d'acollida. Aparentment no requereix un document formal (per exemple targeta de residència), sinó que depèn dels vincles i el grau d'integració en l'Estat d'acollida**

3.- SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

Dret dels immigrants als serveis socials (Llei Orgànica 4/2000)

En les mateixes condicions que els espanyols: Estrangers amb permís de residència

Solament els drets i prestacions socials bàsiques: tots els estrangers (inclosos en situació administrativa irregular)

Aquesta Llei és d'aplicació als estrangers comunitaris en allò que els hi sigui més favorable

Prevalença del Dret Europeu

3.- SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

Sistema per a l'Autonomia i Atenció a les Situacions de Dependència

Requisits per a se titular drets i prestacions:

Una situació de dependència

Tenir 3 anys o més (els menors de tres anys tenen un règim específic)

Residència a territori espanyol durant 5 anys, dels quals 2 han de ser immediatament previ accés prestacions

Estrangers: Es regeixen Llei 4/2000 i pels tractats i acords internacionals

Govern: pot establir polítiques públiques a favor dels ciutadans espanyols que visquin a l'estranger

3.- SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

Es el requisit de la residència a territori espanyol (5 anys dels quals dos han de ser previs) contrari al Dret europeu?

Es contrari al dret fonamental a la llibertat de circulació de persones en la Unió Europea?

Formalment, podria pensar-se en que és una limitació al accés als serveis socials de dependència però no a la llibertat de circulació

Materialment, el límit d'accés als serveis socials pot ser un element dissuasiu per l'exercici de la mobilitat de persones a la Unió Europea

3.- SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

Característiques del Sistema

- Caràcter públic i universal de les prestacions**
- Accés en condicions igualtat i no discriminació**
- Promoció de l'autonomia personal**
- Persones han d'estar en el seu propi context**
- Col·laboració entre serveis sanitaris i socials, públics i privats**
- Coordinació i col·laboració entre Administracions públiques**

Prestacions i serveis

Serveis per a promoure l'autonomia personal (prevenció situacions de dependència i teleassistència)

Atenció i serveis (atenció domiciliària, centres de dia i de nit, centres residencials)

4.- ELS GOVERNS LOCALS: ACTUACIONS I REPTES

Mandats constitucional i estatutari als poders públics (i per tant als ens locals)

Art. 50 de la CE

Persones grans: Promoure un sistema de benestar mitjançant un sistema de serveis socials per les seves necessitats específiques

Art. 24 del EAC

Dret a accedir en condicions igualtat prestacions xarxa serveis socials

Les persones amb necessitats especials, per a mantenir autonomia personal, tenen dret a rebre atenció adequada

Art. 84.2.m) del EAC (competències ens locals)

La regulación y la prestación de los servicios de atención a las personas, de los servicios sociales públicos de asistencia primaria y fomento de las políticas de acogida de los inmigrantes.

4.- ELS GOVERNS LOCALS: ACTUACIONS I REPTES

Serveis socials municipals relatius a l'atenció de la persona

Serveis bàsics de competència local (atenció domiciliària, serveis residencials estada limita, serveis de menjador)

Atenció domiciliària assolirà gran rellevança en les mesures per a promoure l'autonomia personal

Creació de plans transversals o integrals per a l'atenció de la gent gran (cal tenir en compte fet migratori)

Tasca de suplència d'alguns ens locals davant la insuficiència de la prestació de l'Administració autonòmica

4.- ELS GOVERNS LOCALS: ACTUACIONS I REPTES

Impuls serveis als ciutadans pel seu benestar i qualitat de vida des de perspectiva de proximitat

Definir polítiques envelliment actiu des d'una perspectiva global i integral (tenint en compte factor migratori)

Repensar i redimensionar serveis tenint en compte l'augment previsible de la població envellida

Universalització del servei i garantir efectivitat de drets

Participació dels ens locals en la definició de les prestacions i els catàlegs de serveis

Revaloritzar a la gent gran com a ciutadans actius

Establir estratègies que promoguin l'autonomia personal i l'envelliment actiu

5.- CONCLUSIONS

Disfuncionalitat fluxos migratoris i impacte en l'Estat del Benestar

Necessitat de fer efectiva la ciutadania europea a través dels drets socials

Hi ha realment una universalització dels serveis?

Possible contradicció entre els requisits de la Llei de dependència i el Dret comunitari

Els ens locals tenen un paper rellevant en els serveis socials bàsics (especialment atenció domiciliària)

Les polítiques d'envelliment actiu com a repte de futur

Necessitat tenir en compte fluxes migratoris en aquestes polítiques



IV SEMINARI IMMIGRACIÓ I EUROPA

Immigració i Govern Local: experiències i reptes

**Ciutadania europea, protecció social
i dependència: l'impacte en el món local**